

PRAVICA

Glasi krščanskega delovnega ljudstva

Ishaja vsak četrtek popoldne; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/1 — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.50 — Cena: za 1 mesec Din 5.—, za štiri leta Din 15.—, za pol leta Din 30.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročila na uprave Jugoslovanske tiskarne, Kolportajni oddelek, Poljanski nasip št. 2 — Rokopisi se ne vračajo

Po prvem maju.

Majniške proslave so minule in delavstvo se je zopet vrnilo v delavnice delat za svoj borni kruh in za dobiček kapitala.

Kdor je videl te množice in jih ljubi, ta edini jih je razumel, kajti samo ljubezen odpira pot v srce. Naš krščansko-socialistični program ni izumek naših možganov, ampak je izraz življenjskega hotenja in stremjenja množice. Bog hoče, da se zatirani in tlačeni osvobodijo in priložijo svoje roke k zgradbi nove družbe, ki so jo dosedaj njeni voditelji izpomenili v peklo. Mi moramo temu klicu pokorno slediti. Naša naloga je samo, da pokret množice dvignemo iz naravnega boja za boljši kosček kruha in zameno oblasti v boj za pravico sploh in za obnovev celega človeštva. Ta želja počiva na dnu socialne borbe proletarijata in mi smo poklicani, da ji damo obliko ter množico jasno k temu cilju usmerimo. Kdor se s to množico čuti eno, kdor z njo trpi in se smatra v službi svojih bratov, ta ne bo nikdar v dvomu, kaj je krščanski socializem.

Krščanski socializem ni, če kdo dela na večjih ali manjših socialnih reformah, kapitalistični sistem kot tak pa smatra za bistveno pravilen, nujen in potreben. Delavsko vprašanje ni vprašanje samo boljšega kosčka kruha v sedanji družbi, večje ali manjše soudeležbe delavstva na vodstvu in dobičku podjetij, ampak je in ostane vprašanje popolne likvidacije sedanjega brezbožnega, nekrščanskega, judovskega svetovnega reda. Če ostane sistem izrabljanja, kopicenja dobička na račun neplačanega tujega dela, brezdelnega dohodka in nadvlade kapitala nad človekom, potem nič ne pomaga, če bo toliko in toliko delavcev bolj sitih in lepše oblečenih. Kajti ravno ti bodo potem zaslužnili in pomagali zaslužnjevati druge, ker kapitalizem je suženjstvo, pa naj se še tako »izpopolni« ali »izboljša«. Ker je kapitalizem v kakršnikoli obliki brezverski sistem, zato je krščanski socializem tudi vprašanje vere. Ker je kapitalizem proti vsem moralnim zakonom, zato je krščanski socializem tudi etično vprašanje. Ker kapitalizem posega na vse življenje in je izpačil vse življenjske odnose med ljudmi sploh, zato je krščanski socializem vprašanje bistvene in temeljne izpembe vsega našega življenja, in ne zgolj kak izključno ali pretežno gospodarski problem, ki bi ga mogli rešiti kak profesorji, narodni ekonomski ali socialni teoretiki in politiki. Vprašanje novega družabnega ustroja bodo rešili ljudje duha, preroki, apostoli, svečeniki in mučeniki.

Množice ne rabijo samo kruha, one hočejo, da zavladata na svetu zopet pravica za vse, ljubezen in bratovska vzajemnost. One hočejo, da vsak pošteno delaj, da bodi lastnina sad lastnega truda in dela, da imej vsak, kolikor za pošteno življenje potrebuje, da je edini pravi lastnik Bog, potem skupnost in šele nazadnje posameznik, ki ne sme posedovati na škodo bližnjega ali uživati on, medtem ko njegov brat je bridko stradajo, ali pa imeti na razpolago celo palačo, medtem ko toliko siromakov nima nad glavo niti strehe in spi v jamah na izmečkih lokomotivskega goriva. Množica noče, da bi posamezniki živeli od dela drugih, od izkoriščanja, od z lastnim delom nezastuženega dobička, oziroma od dela, ki ni splošnosti v korist, ampak se samo prizadeva, kako bi se množilo bogastvo posameznikov ali akcijskih družb. To je sicer tudi delo, časih naporno in intenzivno delo, a je memoravno in nesocialno delo, podobno delu hudiča, ki se veliko trudi in prizadeva, pa samo zato da pogublja nesmrtno dušo. In delo

moderna kapitalizma je res hudičevo delo. O tem priča beda milijonov, jetnišnice, bolnišnice in sirotišnice, strahovita nemoralna, uničena družina, vse žrtve vojne, oduševanja in korupcije, telesne in duševne. Množica se buni proti temu, ne toliko in samo zato, ker je lačna, bunijo se tudi siti, če so le še poštini in imajo kaj moralnih principov, zato, ker je užaljena pravica, človeško dostojanstvo in krščanska kultura, ker hočejo množice v svojem nezavednem moralnem pogonu dati celemu človeštvu zopet edino resnični in izveličevalni pravec, ker jim je tudi in v prvi vrsti za duševne vrednote: da bo človek zopet srečen, da se bo veselil življenja, da ne bo pomenil samo številke in machine, da bo zadovoljena njegova duša.

To so nam povedale prvega maja delavske množice in mi smo jih razumeli, one pa nas. Naj ta ali oni tudi odpade, naj nas še tako obrekujejo in grde in nam škodujejo, naj nam ta ali oni skoči v hrbet, mi in množica smo in ostanemo eno. Iz teh ponižanih duš govori danes krščanstvo, se dviga k nebu klic po pravici, mi pa se posvečamo njej, trpečim članom Kristusovega telesa. V njej in z njo trpi Bog, se dela nesmrtnim dušam krivica, se tepta božja podoba v dušah, se skrumpi telo in pogublja večnemu poveljanju namenjeni ljudje. Naše delo je sveto delo. Kdor ga v tej svetosti, globini in širini ne razume, ta ni krščanski socialist.

Političen pregled.

Dr. Korošec nadaljuje svoje potovanje po Južni Srbiji. Obiskal je številna mesta. Povsod je stopil v stik s samoupravnimi oblastmi in ljudstvom, da iz njegovih ust čuje prošnje in pritožbe. V sredo se je vrnil v Belgrad. O svojem potovanju se je dr. Korošec izražal zelo pohvalno. Dobil je najlepše vtise, spoznal kraje in prebivalstvo ter se seznanil z njegovimi željami in pritožbami. — Narodna skupščina se je sestala na zasedanje. Takoj je vzela v razpravo stanovanjski zakon in ga tudi sprejela. Razen tega je razpravljala o raznih drugih zadevah. Med drugim tudi o pomoči bolgarskim krajem, ki so prizadeti po šibi potresa. — Neprestano napovedovanje opozicije o padcu vlade nima nobene podlage. Sicer pa so voditelji opozicije Pribičević, Radič in Pucelj že pričeli sami uvidevati nesmisel svojih večnih trditvev in se že umikajo. — Opozicija v parlamentu zopet vlaga razne nujne predloge ter na ta način ovira redno zakonodajno delo. Zdi se, da hoče nadaljevati na isti način, kakor je to storila tekom proračunske debate. — Ministrski predsednik Velja Vukičević je bil bolan, pa je po par dneh ozdravel in zopet izvršuje posle ministrskega predsedstva.

Za kočevske rudarje.

Ker je TPD prejšnji teden zopet ustavila obrat v Kočevju in so bili zopet vsi kočevski rudarji na cesti, je »Jugosl. strok. zveza« takoj nujno intervenirala pri dr. Korošcu in Jugosl. klubu v Belgradu, da se ukrene potrebno glede dobave kočevskega premoga od strani železniške uprave in da se obrat v Kočevju zopet vpostavi. Čeprav je znano, da so take ustavitve obratov od strani TPD le triki in pritisk na ministrstvo železnic, da doseže TPD boljše pogoje zase pri prodaji premoga, vendar sta dosegla posl. dr. Gosar in Škulj to, da je v soboto dne 28. aprila končno podpisal železniški minister odredbo, da bo v bodoče železniška uprava jemala 3500 ton kočevskega premoga mesečno. S tem je dan pogoj za redno obratovanje kočevskega rudnika. Za danes samo toliko!

Obravnava na Doberni.

Ker so vladale na dnevnem kopu Doberna ing. Dukič v Trbovljah že dolgo časa neznosne razmere, je na zahtevo rudarjev končno vendarle odredilo rudarsko glavarstvo razpravo na licu mesta.

Obravnava je vodil nadsvetnik inž. Pehani. Podjetje je zastopal inž. Dukič, delavstvo zastopnik Delavske zbornice Tokan in zastopnika II. rud. skupine: Pencelj in Zupančič. Razprave se je udeležil tudi župan Sitar. Po temeljitem zaslišanju vseh prizadetih je bilo sklenjeno naslednje:

1. Podjetje Dukič se obvezuje, da bo v bodoče sprejemalo v delo le domačine. Ako bo podjetje prisiljeno izvesti še nadaljnje redukcije, bo obdržalo v službi le one tujece, ki so nenadomestljivi. Namesto odpuščenih tujcev se bodo na novo sprejemali samo domačini. V tem pogledu bo postopalo podjetje v sporazumu z odborom rudarske zadruga v Trbovljah.

2. Da se omogoči delavcem nabava živil pri trgovcih proti takojšnjem plačilu, bo izplačevalo podjetje onim delavcem, ki potrebujejo denarja, primerne predume.

Redno izplačevanje zaslužkov se bo vršilo ob plačilnih dnevih v delovnem času. Izplačevalo se bo v pisarni na Bukovi gori. Podjetje mora v ta namen odrediti poseben prostor. Izplačevalo se bo po vrsti. Vsak delavec se mora izkazati s svojo delavsko izkaznico. Plača se mora izročiti le lastniku izkaznice in le izjemoma drugi osebi, ki ji je izročil lastnik delavske izkaznice s pooblastilom, da dvigne zanj denar pri blagajni. Pooblaščenec pa sme biti edino le delavec, ki se z izkaznico izkaže, da je zaposlen pri podjetju na Dobrni. Ime onega, ki je prevzel plačo za svojega tovariša, se bo zabeležilo v plačilni listi. Kuverte, v katerih prejme delavec izplačilo, se smejo zalepiti šele, ko se je ugotovilo, da so v kuvertah vloženi zneski pravilni.

3. Podjetje Dukič mora brez izjeme vpoštevat v pogledu nadur z delavskimi zapniki doseženi sporazum in mora v smislu tega sporazuma eventualne nadure plačati z zakonitim 50-odstotnim dodatkom.

4. Dnevni izkazi o številu vozilov, ki odpadejo na posamezne delovne posade, se morajo takoj, ko so bili sestavljeni na podlagi po separaciji dobljenih poročil, razobesiti na deski, ki se nahaja na koti 332 dnevnega kopa Doberna. Izkazi morajo biti podpisani po zastopniku podjetja inž. Dukič in drug.

Naj se rudarji tudi drugod, v splošnem pa vsi vendar že začnejo zavedati, da je njih edina rešitev le v močni strokovni organizaciji, ki bi lahko še vse lepše uspehe dosegala. V vsak revir močno skupino Jugosl. strokovne zveze, ki pridobiva vedno več tal tudi med rudarji, in kmalu bomo korakali k novim uspehom in končnemu cilju, osvobojenju nas — črnih sužnjev.

11. mednarodna konferenca dela

se bo vršila v Ženevi 30. maja t. l. Razpravljalo se bo o dveh predmetih: o postopanju za določitev minimalnih mezd in o preprečevanju nezgod.

O minimalnih mezdah se je razpravljalo že l. 1927., kjer se je sklenilo, da se reši vprašanje na konferenci leta 1928. Med tem so bila stavljena vladam tozadevna vprašanja. Na podlagi odgovorov se je izdelal predlog za konvencijo. Skoro vse vlade so odgovorile pritrdilno. Prvikrat pa se bo govorilo o preprečevanju nezgod v obratih.

Delavci, delavke!

Kapitalistični mogotci teptajo najnadnejše delavske pravice! Znižujejo plače, prezirajo osemurni delavnik, preganjajo in mečejo na cesto delavske zaupnike in zaupnice! Materijalistične delavske organizacije pa hočejo zaslužniti dušo delavstva in ga odtegniti Kristusu!

Tovariš, tovarišica!

Da združeni protestiramo proti vsem krivicam, pokažimo kapitalistom in vsem nasprotnikom našo moč in mogočno manifestiramo za zmago krščanskega socializma in naših organizacij, sklicuje »Jugoslovanska strokovna zveza« 13. maja

Velik delavski tabor na Homecu pri Jaršah.

Po prihodu vlaka v Jarše odhod z godbo na Homec. Ob 9 sv. maša z govorom. Nato tabor pred cerkvijo.

Govore tovariši: Jože Gostinčar, Terseglav France, Karel Pintar in drugi.

Vabimo vse delavstvo kamniškega okraja, iz Ljubljane in ljubljanske okolice.

Usl na tabor!

Jugoslovanska strokovna zveza.

Stanovanjski zakon.

Narodna skupščina je sprejela dne 28. aprila novi stanovanjski zakon, ki se glasi:

Spremembe in dopolnitve k stanovanjskim zakonom od 15. 5. 1925, 23. 10. 1927.

Čl. 1. S 1. majem 1928 preneha vsako dodeljevanje stanovanj. Vsako stanovanje, ki je spadalo ali spada pod omejitve glede svobodnega razpolaganja, pa se je izpraznilo ali se bo izpraznilo, ostane gospodarju na svobodno razpolago.

Čl. 2. Omejitev po tem zakonu se osvobojujejo: a) vsa stanovanja z več kakor tremi sobami, b) stanovanja s tremi sobami, v katerih stanujejo rod-bine, manjše od treh članov, c) stanovanja z dvema sobama, v katerih stanujeta ena ali dve osebi. Kot soba se ne smatrajo kuhinja, predsoba, hodnik, instalirana kopalnica, soba za služinčad, čad.

Čl. 3. Za stanovanja, ki ostanejo pod omejitvami po prejšnjem členu, se od maja t. l. do 1. maja 1929 vključno odreja, če odgovarjajo higienskim predpisom, sledeča najemnina: v mestih do 100.000 prebivalcev desetkrat, preko 100.000 dvanajstkrat višja od predvojnega (1. julija 1914.). Za nehigienska stanovanja, ki so kot taka proglašena od merodajnih oblasti, in na zahtevo dotičnega najemnika, bo ostala najemnina ista, kakor aprila 1928, dokler gospodar stanovanja ne bi preuredil v primerno stanje. Ta uredba velja za mesta za več kot 50.000 prebivalci. Predvojna krona ali perper se računa kot dinar.

Čl. 4. Najemniki, ki zgubijo po tem zakonu pravico do zaščite, pa so do časa, ko stopi ta zakon v veljavo, stanovali v stanovanjih, ki spadajo pod točko a) čl. 2., so dolžni se izseliti do 1. junija t. l., če jim ni bilo stanovanje odpovedano, predno je stopil ta zakon v veljavo. Vsi ostali, istotako, ki zgube pravico na zaščito po tem zakonu, pa jim je stanovanje odpovedano, predno stopi ta zakon v veljavo, bodo dolžni se izseliti do 1. julija t. l.

Čl. 5. Noben najemnik ne sme istčasno imeti v istem mestu dveh stanovanj. Kolikor pa eno teh stanovanj spada pod odredbe tega zakona, se bo postopalo z njim, kakor s praznim stanovanjem.

Čl. 6. Občinske oblasti so dolžne komisijsko ugotoviti: a) na zahtevo najemnika, ali stanovanje odgovarja sploš-

nim gradbenim in najvažnejšim predpisom, b) na zahtevo gospodarja, ali je stanovanje preurejeno v pravilno odgovarjajoče stanje. Ta sklep občinskih oblasti je obvezen za sodišča.

Čl. 7. O vseh sporih po tem zakonu, ne glede na vrednost, bodo razpravljali kot nujne v roku mesec dni v prvi instanci posamezni sodniki sodišča prve stopnje oziroma kotarska in okrajna sodišča. V vseh zadevah po teh zakonih veljajo predpisi civilno-pravnega postopka. Rok za vložitev pritožbe znaša 8 dni. Za plačanje taks za vse spore veljajo PR 173, 174, 167 zakona o taksah.

Vrednost procesa se določa z ozirom na enomesečno najemnino.

Čl. 8. Odredbe čl. 2., čl. 8 in čl. 10 zakona o stanovanjih od 15. 5. 1925 ostanejo v veljavi do 1. maja 1929.

Čl. 9. Minister za socialno politiko se pooblašča, da lahko izda potrebne naredbes za izvršitev tega zakona.

Čl. 10. Ko stopi ta zakon v veljavo, prenehajo veljati vse uredbe stanovanjskih zakonov, ki so v nasprotju s predpisi tega zakona.

Čl. 11. Ta zakon velja od 1. maja 1928 do 1. maja 1929.

S 1. majem je torej ostalo približno stanje, kakor je bilo do sedaj.

Občni zbor JSZ.

V nedeljo 20. maja ob 10 dopoldne se bo vršil redni občni zbor Jugoslovanske strokovne zveze v dvorani okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročila:
 - a) predsednika,
 - b) tajnika,
 - c) blagajnika.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za l. 1927./28.
5. Volitve:
 - a) načelstva in namestnikov,
 - b) nadzorstva in namestnikov.
6. Predlogi in sklepi.
7. Slučajnosti.

Na občni zbor naj vse skupine zanesljivo pošljejo svoje delegate. Polovična vožnja je dovoljena na vseh progah Slovenije.

Za Jugoslovansko strokovno zvezo:

Srečko Zumer, l. r., t. č. predsednik.

Vilko Pitako, l. r., t. č. tajnik.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Mariborsko okrožje

Elektrikarji. Skupina elektrikarjev je vložila meseca marca t. l. spomenico, v kateri smo zahtevali regulacijo in povišanje plač za nekaj odstotkov. Da so zahteve upravičene sledi že iz tega, da so plače tako minimalne, kot jih nima nobeno podjetje električne stroke v Sloveniji. V soboto 28. t. m. je bil sklican sestanek, na katerem je poročal tov. Kores o intervenciji pri ravnatelju mest. elektr. podjetja. Iz poročila smo razvideli, da nas ravnatelj postavlja v neko čudno luč, kakor, da v službenem času zahajamo v gostilne itd. Mogoče se je to kdaj dogajalo, toda danes so take stvari izključene, kar je ravnatelju gotovo dobro znano. Tov. Koresu se je obljubilo, da se bo cela zadeva v najkrajšem času rešila. Upamo! Mislimo, da ni potreba za tako malenkostne pogodbe leto dni študija. Gospodje na merodajnih mestih, zganite se! Ali imajo res gotovi ljudje monopol za šikaniranje in izigranje upravičenih delavskih zahtev? To se mora enkrat za vselej končati.

Šoferji. V petek, dne 27. aprila, se je vršil v društveni sobi na Koroški c. zelo dobro obiskan sestanek skupine šoferjev. Poročala sta tov. Kores in tajnik J. Rozman. Automobilizem zavzema vedno večji obseg in promet v tej stroki postaja vedno večji, zato je treba že sedaj graditi močno organizacijo šoferjev, ki bo raztezala svoje delovanje na Slovenijo in celo državo. Skupina ima svoj lastni podporni fond, v katerega prispeva vsak član mesečno 7 Din. Po osmih mesecih rednega članstva ima član pravico do bolniške in brezposelne podpore za vsako leto 30 dni in sicer oženjeni po 15, samci pa 10 Din dnevno. Tovariši so vzeli poročila z zadovoljstvom na znanje in sklenilo se je, da se vršijo vsak prvi petek v mesecu redni sestanki.

Rudarji

Občni zbor Strokovne zveze rudarjev. Dne 13. maja t. l. se bo vršil redni občni zbor Strokovne zveze rudarjev ob 9 dopoldne v Zadržnem domu v Zagorju. Dnevni red: 1. Poročilo odbora SZR. 2. Poročilo zastopnika JSZ. 3. Volitve strokovnega odbora SZR. 4. Predlogi in sklepi. 5. Slučajnosti. — Vse skupine rudarjev naj gotovo pošljejo na občni zbor moči odgovarjajoče število zastopnikov, ker se bodo obravnavale važne organizacijske in strokovne zadeve. — JSZ.

Kočevarje. Delavec je pravcati suženj; to dejstvo se kaže vsak dan našim očem. Zaozabili in udarjeni bi bili, ako bi še stavili kakršnokoli zaupanje v izkorišče-

valne delodajavce. Zadnjič je bilo na tem, da obrat na našem rudniku popolnoma ustavi. Navdaja nas upravičen dvom, da bi se bilo to zaradi delavcev prepričilo; kdo se zmeni za to suženjsko paro! Vsi drugi razlogi, »tehtnejši« so morali na to vplivati. Vpostavljeno je bilo petdnevno delo v tednu. Petdnevno delo v tednu je ideal vsem, ki hočejo uvesti več svobodnega razmaha v delavske razmere. Celu osemurno delo hočemo izvesti vsepovsod. A kapitalistom je vse to odvrtno in poslužijo se raje takele oblike: Kočevarski rudnik je imel za mesec april odposlati 2400 ton premoga, t. j. nekaj manj kakor sicer. Zato le petdnevni delavnik! Priganjanje k delu pa je bilo tako, da so kljub skrajšanemu delavniku 10 dni prej naložili ono količino premoga, ki jim je bila odmerjena. Tako so prišli delavci do brezplačnih desetdnevnih potnic. Uradniki takih počitnic »menda« niso bili deležni (!). A za delavce mora biti, dokler se sami ne potegnejo zase. — Taka je naša zgodba, tovariši! Združimo se v enotni krepki stanovski organizaciji in ne računajmo več na človeško ravnanje od strani nečloveških, kapitalističnih pesti! V slogi pa je moč in edino tako bomo kos napadalcem v boju, ki nam je napovedan!

Oblačilni delavci

Kočevarje. Že zadnjič smo omenili v kakšnem položaju je delavstvo v tukajšnji tekstilni tovarni in kako je šikanirano od strani italijanskih mojstrov. Ker italijanski mojstri nosijo samo ime v tej stroki, zato ne trpijo takih delavcev, ki so dobro kvalificirani in sposobni za vsako delo. Da omenimo samo en slučaj: delavec, ki je bil sposoben za vsako delo, lahko rečemo bolj kakor pa italijanski mojster, je moral iz službe. Kaj je bilo vzrok? Mojster je videl v njem dobrega delavca, kateri skrbi tudi za dobrobit podjetja, zato je šel k ravnatelju, ki je tudi Italijan in zahteval, da mora tega delavca takoj odpustiti, češ, ker je nesposoben in dela prepri. Pa tudi podjetje samo nima nobene koristi od teh ljudi, ker kakor smo že omenili to niso mojstri, ampak se samo skrivajo pod to ime. Ali je to podjetju v korist? Ako pomislimo, da zasluži italijanski mojster okoli 6000 dinarjev, naš delavec pa 800 Din na mesec in je zadnji bolj sposoben, kakor prvi, si lahko predstavljamo kako je pri nas. Ni čudno, da ti ljudje, ki so prinesli s seboj vse svoje v vreči na hrbtu, se danes šopirijo z elegantno obleko in sploh živijo zelo udobno. To so stvari, iz katerih bi se sestavil lahko cel

roman. Ne bi tega navajali, toda treba je, da ve vsa javnost in vsi naši tovariši, kako se z nami dela. Proti vsemu sistemu, ki vlada v tovarni, odločno protestiramo in izjavljamo, da ne bomo preje mirovali, dokler se ne bodo razmere spremenile. Zahtevamo, da se vsi naši poslanci zavzamejo, da bo tudi pri nas postalo malo drugače. Sedanji položaj je skrajno napet. Delavci, tovariši! Naša dolžnost je pa, da se organiziramo, da bo naša organizacija močna. Vsa naša moč je samo v organizaciji. Eden za vse, vsi za enega!

Cestarji

Sestanek v Mariboru. V ponedeljek 30. t. m. ob 9 dop. se je vršil sestanek okrajnih cestarjev na Koroški c. 1, kjer je govoril tajnik SLS g. Ovčar. V kratkih besedah je podal zgodovino in borbo delavstva za priznanje 1. maja kot praznika dela. Predložil je, kolike važnosti so danes organizacije za delavce in kako strašne razmere so vladale, dokler se delavstvo ni zavedlo svoje moči, ter se začelo družiti. Vsi cestarji so dobili dežne plače in čepice, kar je tudi delo organizacije. Za organizacijo so se začeli zanimati tudi državni cestarji v podravske doline. Naše vrste se širijo, vedno novi tovariši pristopajo. To nas navdaja z novim pogumom, da gremo s podvojenimi močmi na delo.

Tobačni delavci

Kako delajo socialisti. Na zadnjem shodu tobačnega delavstva v Mestnem domu je bila resolucija, ki jo je predlagal tajnik J. S. Z. tov. Gajšek, soglasno sprejeta in je bilo sklenjeno, da resolucijo podpišeta obe organizaciji in obratni zaupniki. Ko se je spomenico podpisovalo, je izjavil socialist sodr. Bučan, da »Savez monopolskih radnika« spomenice ne podpiše, češ: da ni bil na shodu določen za podpredsednika tudi en socialist. Ker so se temu uprli ostali socialistični odborniki, je končno tudi »Savez« podpisal resolucijo. Tako izbegavanje socialistov naj si tobačno delavstvo dobro zapomni.

Resolucija. Jugoslovanska strokovna zveza je poslala prepis na zadnjem shodu sprejete resolucije s posebnim poročilom finančnemu in notranjemu ministru in Jugoslovanskemu klubu, da se zahtevam tobačnega delavstva hitro in v celoti ugodni. — Kakor je J. S. Z. obveščena, se te dni izplačajo tobačnim vpokojencem doklade k pokojnikom, in sicer od 1. aprila 1927 nazaj po novem pravilniku, ki ga je izdal finančni minister 14. marca 1928.

Občni zbor. Na občnem zboru »Strokovne zveze tobačnega delavstva« dne 26. aprila 1928 je bil izvoljen soglasno ponovno ves dosedanji odbor in nadzorstvo. Organizacija je v zadnjem letu dobro delovala in v vseh ozirih napredovala.

Železničarski vestnik

Prvomajske misli in vprašanja. Zakaj nam je organizacija? Marsikateri železničar se tako vprašuje. Čemu mi bo organizacija in kaj mu bo nudila? Na to vprašanje od slehernega neorganiziranega železničarja se da lahko zelo veliko odgovoriti. Prvi in najvažnejši odgovor bo brez dvoma ta, da nosijo vsi neorganizirani železničarji glavno krivdo na tem, da se danes železničarji nahajajo v takem bednem stanju. Kako to? Uprava dobro pozna železničarje — mogoče še bolj kot mi sami — vidi našo razkosnost, vidi naš obup in tudi vidi naše medsebojne razmere. Ona ve dobro, da je čez polovica železničarjev, ki ni nikjer organizirana, torej dejstvo, da med železničarji ni enotnosti, ni medsebojnega spoštovanja in discipline. Posledica tega je, da se nam polagoma odzema vse naše, že davno priborjene pravice. Vprašamo: Kdo je priboril vse naše prejšnje pravice? Odgovorilo se mi bo gotovo, da so to priborili socialisti in njih organizacije. Deloma je to res, ampak najvažnejši del pri tem uspehu ima vsak posamezni železničar sam in to v tem, da so si bili tistikrat železničarji mnogo bolj edini in enotni, so z vso močjo stali za svojimi voditelji, ki so pri pogajanjih kazali na discipliniranost svojih armad. Te uspehe bi dosegla vsaka tedanja organizacija, brez ozira na politične barve, ki bi imela za seboj večino železniškega obojstva. — A danes! Železničarji občutimo dobro na lastni koži našo neenotnost in nastaja vprašanje, ali se bo to kdaj

popravilo. Železniško obojstvo so razne zmede po preobratu, posebno po štrajku iz leta 1920. radi izdajstva nekaterih voditeljev, tako zmedle, da več ne zaupajo v strokovne železničarske organizacije, ter stoje izven njih. Radi tega trpimo vsi, organizirani in neorganizirani in to se mora prepričati. Vsak železničar mora biti organiziran in to tam, kjer pričakuje največ sposobnosti in v katere ima največ zaupanja. Ako bi se to izvedlo in bi posamezne organizacije v vseh važnejših zahtevah nastopale z enotnimi predlogi, bi bil uspeh zasiguran. Ta misel mora priti do slehernega železničarja ter sklenimo v mesecu maju, čigar prvi dan je posvečen delavstvu, da vsi neorganiziranci pristopijo v organizacije in prihodnji prvi maj se bo praznoval v znamenju zmage!

Krekova mladina.

Iz centrale. »Ogenj« smo razposlali vsem družinam. Razdelite ga takoj! S predavanji, katere smo razposlali vsem družinam, začnite takoj. Statistike in članarino pošljite pravočasno centrali. Družinam Ljubljana, Grad, Moste, Preska-Goričane, Vič, Zalog, Spodnji Kašelj in Sneberje-Zadobrova sporočamo, da se tabora 6. t. m. na Šmarni gori udeležijo vsi člani. Okoliške podružnice naj skrbijo, da članstvo pravočasno odide, tako da smo gori okoli pol 10 dop.

Trbovlje. Naša družina ima svoj redni občni zbor 21. t. m. na Lokah 253. Na zboru poročajo o našem gibanju zastopnik centrale. Občni zbor se bo vršil ob pol 5 pop. Tovariši, tovarišice, udeležite se občnega zbora polnoštevilno. — Na zboru bomo med drugimi tudi govorili o taboru pri Sv. Jederti.

Ljutomer. V nedeljo, dne 22. aprila, se je vršil ob dveh popoldne pri tov. Fekonju na Podgradju lepo uspeli sestanek naše mladine. Prihiteli so k nam izletniki Krekovi od Sv. Miklavža s svojim tamburaškim zborom. Govoril je okrožni tajnik tov. Košnik ter nam orisal velik pomen Krekove mladine, njeno nalogo, boj, ki ga bije, ter nas navdušil, da se zopet zberemo pod Krekovo zastavo in obnovimo družino. Pristopilo je 17 članov. Dne 12. maja zvečer ob pol 9 se vrši seja pripravljalnega odbora v prostorih tov. Husjaka in v nedeljo, dne 13. maja, se vrši popoldne ob 2 v prostorih tov. Fekonja občni zbor družine z običajnim dnevnim redom. Za občni zbor bomo razposlali pismena vabila. Občni zbor posesti tudi centralni zastopnik. Vabimo vse. Odbor.

Sv. Miklavž pri Ormožu. Naša družina priredi na 1. majsko nedeljo t. j. 6. maja v društveni dvorani gledališko predstavo »Miklova Zalac. Igra je vzeta iz dobe turških ropov po Koroškem, polna pretresljivih prizorov. Začetek ob pol 4 pop. Med odmori svira tamburaški zbor. Predprodaja vstopnic pri krajevnih zaupnikih. Igra se ponovi na praznik Vnebohoda. Ob tej priliki pridejo k nam na izlet tov. Krkovi iz Zavrča v Halozah in iz Ljutomera. Vse naše pokretaše kakor tudi cenjeno občinstvo vabi k obilni udeležbi odbor.

Maribor. Sklicujemo izredni občni zbor Krekove družine v Mariboru za ponedeljek, dne 7. maja, ob pol 8 zvečer v društveni sobi na Koroški c. 1. Dnevni red: 1. Zapisnik zadnjega rednega občnega zbora; 2. poročila; 3. volitve novega odbora; 4. slučajnosti. Udeležba na občnem zboru za člane obvezna. Hočemo da izvolimo odbor, ki bo delal, kajti nam se hoče življenja in ne životarenja. Tovariši! V delu je naša rešitev!

Iz bilanc naših delodajalcev.

Nedavno smo čitali v časopisu sledeče poročilo: Bilanca tovarne Stora d. d. v Št. Vidu kaže za leto 1927. zopet lep napredek tega domačega podjetja. Bilančna vsota je narastla od 6.65 na 9.3 milijone dinarjev koncem leta 1927, kar je pripisovati zvišanju debitorjev in kreditorjev. Podjetju je uspelo znatno znižati stroške in je tako navzlic manjšemu prometnemu prebitku čist dobiček narasel od 67.677 Din za leto 1926. na 81.182 Din v letu 1927. Podjetje je eno redkih, ki deli višjo dividendo za leto 1927. kot za leto 1926.

Koliko pa so se zvišale mizerne plače delavstvu, katero ima največ zasluge

pri tem napredku podjetja, to bilančno poročilo ne pove. Zato pa povemo mi, da je delavstvo ostalo pri istih plačah in bo ostalo še tudi v bodoče, ako se ne

bo zavedalo, da je navedeni dobiček pravzaprav sad njihovega dela, samo da so ga vzeli tisti, ki zanj niso trpeli in tudi ne čutili pomanjkanja.

Naše prvomajske proslave.

Ljubljana. Po sv. maši pri oo. frančiškanih, kjer so ubrano peli tovariši akademiki, smo se zbrali okrog 9 dopoldne v Rokodelskem domu. Ob otvoritvi zborovanja je omenjal naš tovariš Rutar razmere, v katerih živi delavstvo in posledice teh, ki se poznajo povsod. Gosp. dr. Gosar je v svojem širokem govoru razvil ideje in program krščanskega socializma ter posebej poudarjal naše resno vsakdanje delo na izpremembi kapitalističnega družabnega reda. Prvo, kar je potrebno za uspehe dela, je globoka vera v zmago krščanskega socializma in nezrušljivo prepričanje, da je edino on zmožen preobraziti današnji družabni red. S tem v nujni zvezi pa je tudi potrebna enako globoka vera in zupanje v organizacijo in tiste, ki v imenu organizacije delajo. Tov. Langus je podčrtal, da je proletarijat danes razbit. Nad njim pa triumfira združen velekapital. Čim večja so nasprotja v proletarijatu, tem hušje ga kapitalizem izkorišča. Zato gre naše neugnano stremljenje tudi za tem, da združimo v naših strokovnih, kulturnih in političnih organizacijah vse od kapitala odvisno delovno ljudstvo brez razlike stanu in poklica. Ta odvisnost ni samo gospodarska, ampak tudi duhovna. Zato moramo biti predvsem mi krščanski socialisti najbolj odločni glasniki novega mogočnega prvega maja vsega delovnega ljudstva. Od tovarišev »Borcev« je pozdravil zbor tov. Kos in izjavil, da se bodo študenti krščanski socialisti vedno borili proti kapitalizmu s proletarijatom ramo ob ramo. Tov. Božo Dulibič je poudarjal naše zahteve po svetovnem miru in obračal naše poglede na jug, na Hrvaško in Srbijo, kjer je tudi proletarijat in končal z vzklikom: Živel 1. maj, živele krščansko socialistična Jugoslavija! — Vsem tovarišem so navzoči pritrjevali. Tov. Rutar je z upanjem, da se snidemo drugo leto v mnogo večjem številu, zaključil navdušeni zbor.

Medvode. Čeprav je deževalo in so se megle podile po naših hribih, vendar je v naših srcih sijalo solnce veselja nad vedno močnejšo našo organizacijo, ki je tudi letos proslavila praznik dela s sveto mašo in dobro uspelim majskim zborovanjem. Po sv. maši je članstvo napolnilo dvorano Društvenega doma, kjer je nastalo ob dobro ubranem in izvežbanem udarjanjem tamburašev »Krekove mladine« praznično razpoloženje. Shod je otvoril in vodil naša stara korenina tov. Petermel. Dve članici »Krekove mladine« sta s svojimi deklamacijami dokazali, da Krekova mladina v Preski dobro dela na izobrazbi naše mladine. Tajnik J. S. Z. tov. I. Gajšek je v svojem govoru podal konkretne smeri in zahteve gospodarskega in kulturnega krščansko socialističnega programa, ki ga more izvesti le močna in dosledna, do mozga delavsko zavedna krščansko socialistična organizacija. Urednik »Ognja« tov. F. Krošelj je svoj lep govor zaključil s povestico, s katero je dokazal, da je vredno, za veliko idejo, v korist delavske družbe in splošnosti, tudi umreti.

Domači g. župnik je kot dušni pastir pozdravil zborovalce, častital organizaciji in bodril delavstvo k stanovski in verski zavesti, ker je oboje potrebno za dosego naših ciljev. Vse govornike so zborovalci navdušeno odobrvali. Po shodu so priredili tamburaši in pevski zbor prijetno zabavo, med katero smo pozabili za kratko dobo naše trpljenje in se navduševali za novo delo in boje, da skoraj napoči vsemu delavstvu nov veliki maj: — Živel 1. maj!

Zirovnica. Naša skupina je priredila svojo prvomajsko proslavo v nedeljo dne 29. aprila v Društvenem domu na Breznici, z govorom in igro »Legijonarji«. Tajnik JSZ tov. Gajšek je podal kulturni in gospodarski program JSZ, orisal pomen in važnost praznovanja 1. maja ter pozival navzoče na skupno delo v kršč. socialističnih organizacijah, da se sedanji gnili družabni red stre in postavi nov, v katerem bo dosegel svojo svobodo in pravice tako delavec kakor kmet in obrtnik. Zato pa je potrebno, da prenovimo tudi sami svojega duha in zatremo v sebi vsako kal materijalizma, če hočemo, da bomo v novi družbi sami bolj pravični, kot so danes napram nam mogotci. Številni zborovalci so govor napeto poslušali in ga burno odobrvali. Člani in članice so nato pokazali svojo umetnost v igri, ki so jo igrali v splošno zadovoljnost, jeseniška godba je pa poskrbela za najboljše razpoloženje.

Zagorje ob Savi. Pri nas smo namepravali proslaviti 1. maj na Kumu. Vse je bilo dobro pripravljeno in izleta bi se udeležilo gotovo nad 100 ljudi. Toda v ponedeljek nas je presenetil dež in nam pokvaril cel naš načrt. Najbolj korajžni so se držali dane besede in šli zjutraj kljub dežju na goro. Manj korajžni so pa izgubili pogum in sledili izletnikom šele dopoldne. Nabralo se nas je precej lepo število in smo v Št. Jurju skupno z zastopnikom centrale JSZ preživeli par lepih uric v najboljšem razpoloženju. Čeprav smo bili precej premočeni, vendar smo se zelo zadovoljni vrnili proti večeru v Zagorje, seveda tudi primerno utrujeni. Upajmo, da nam bo prihodnje leto komandir vremena bolj naklonjen in nam omogočil tako lepo proslavo našega delavskega praznika, kakor smo si ga letos želeli. Vztrajnim Zagorjanom pa vsekakor priznanje!

Tržič. Prvi majnik je delavstvo v Tržiču praznovalo, kakor je bilo objavljeno v zadnji »Pravici«. Delo je skoraj povsod počivalo. Na predvečer je imel v našem domu predavanje tovariš Fr. Kogoj. 1. maja zjutraj pa nas je prebudila naša godba z veselo korajžnico. Ob 9 je bila pri sv. Jožefu sv. maša s pridigo, katero je imel g. kaplan Vovk. V svojem govoru nam je jasno orisal, kako ima dolžnost vsak človek kot član človeške družbe izvrševati delo najsibo telesno ali duševno v prid celote in da nima nikdo pravice živeti na račun drugih. Popoldne smo pa napravili iz-

let z godbo v Križe. Spremljali so nas »varuhi«, kateri pa so bili brez potrebe. Žal le to, da je bilo dopoldne tako slabo vreme. Drugače smo pa prav zadovoljni s praznovanjem 1. majnika.

Trbovlje. Tudi pri nas smo praznovali 1. maj. Dopoldne smo imeli sveto mašo, katere so se udeležili vsi naši člani in prijatelji. Po sv. maši smo se zbrali v našem Društvenem domu, kjer je govoril predsednik ravnateljstva OUZD Miha Krek o našem delavskem vprašanju, predvsem pa o potrebi delavske strokovne organizacije. Udeležba je bila lepa, vendar bi bila lahko veliko večja, ako bi ne deževalo. Popoldne smo pa imeli filmsko predstavo o življenju rudarjev.

Planina pri Rakeku. Skupina lesnega delavstva je letos prvič praznovala delavski praznik. Ob 9 zjutraj se je delavstvo v lepem številu udeležilo sv. maše v farni cerkvi. Po maši se je vršil prijateljski sestanek v Lomah pri Planini. Prva naša proslava je bila v resnici bolj skromna, zato pa tembolj prisrčna.

Odkritje nagrobnega spomenika † dr. L. Periču.

V nedeljo, dne 13. maja 1928, ob 3 popoldne se odkrije pri Sv. Križu na ljubljanskem pokopališču nagrobni spomenik prvemu ljubljanskemu ljudskemu županu † g. dr. L. Periču.

Oddolžimo se spominu dr. Periča! Dolžni smo mu za njegovo izvršeno socialno delo hvaležnost, katero mu moramo izkazati tudi radi sebe, da iznova vzplamt in večno gori v nas: Žrtvuj se za druge! Bodimo kakor je bil pokojnik: Požrtvovalni in vneti za pravice delovnega ljudstva.

Prvi je bil dr. Perič, ki je združil vse delavske politične frakcije v enotno fronto in skupno delo; prvi je bil dr. Perič, ki je županoval Ljubljani iz volje in po volji delovnega ljudstva.

Zato pohitimo v nedeljo 13. maja na njegov grob in ob njegovem nagrobnem spomeniku pokažimo spoštovanje in hvaležnost svojemu boreu.

Odkritje spomenika se vrši z blagoslovitvijo, ki jo opravi p. dr. Gvido Rant. Po blagoslovitvi zapojejo v slovo pokojnemu ljubljanskemu županu njegovi prijatelji, nakar mu bosta govorila v spomin dr. Ivan Stanovnik in Stanko Likar.

Kdor je poznal pok. župana dr. Periča, kdor ceni njegovo socialno udejstvovanje, kdor čuti z delovnim ljudstvom, naj pride.

Tedenske novice.

Davčne knjižice. Poslanca Smodej in dr. Kulovec sta zahtevala od finančnega ministra, da morajo biti davčne knjižice in davčna navodila slovenska. Finančni minister je obljubil, da bo dal potrebna navodila in odredbe.

Ravnateljstvo tovarne »Stora« ali je res? Pred par dnevi sem se vozil v vlak z Gorenjskega proti Ljubljani. V kupeju se gruča ljudi živahno razgovarja o delavskih razmerah. Ko se peljemo skozi Št. Vid pri Ljubljani mimo

TABOR Krščansko-socialističnega delavstva Na Šmarni gori

dne 6. maja 1928

priredi Centrala Krekovi družin.

Spored:

1. Prihod na goro okoli 10 dopoldne.
2. Po prihodu sv. maša z govorom, katero daruje tovariš Maks Miklavčič.
3. Po sv. maši tabor, na katerem govorijo tovariši: Jože Gostinčar, Tone Krošl, Anton Marinček in drugi.
4. Po taboru pod goro pri Koširju prijateljski sestanek, na katerem sodelujejo naši Krekovci tamburaši in pevci.

Vabimo vse krščanske socialiste in prijatelje, da se tabora udeležo.

tovarne »Stora«, pripomni neki gospod, da v tej tovarni dela uradništvo po 10 in celo 12 ur na dan. Vsi navzoči se nad takim postopanjem in izžemanjem uradništva zgražajo in ne morejo verjeti, da je to res. Tudi jaz nisem tega mogel verjeti, zato sem sklenil, to vprašanje staviti v »Pravici« in mislim, da bi bil najenostavnejši odgovor ravnateljstva na to ta, da odredi takoj v smislu zakona za uradništvo kakor za ostalo delavstvo osemurni delavnik. Za odgovor se hočem zagnati. —k—

Za pok. tov. Edvarda Kukmana se bo brala sv. maša zadušnica v petek ob pol 7 v frančiškanski cerkvi v Ljubljani. Tovariši, spominjajte se našega tovariša-trpina.

Poroka. V ponedeljek se je poročil na Brezjah naš vrli tovariš Ciril Debeljak, uradnik Zadrudne gospodarske banke v Celju, z Marico Skaletovo iz Celja. Oba sta bila dolgo vrsto let vedno v prvih vrstah celjskih Krekovec. Obilo sreče!

Današnja številka »Pravice« se je vsled praznovanja 1. maja en dan zakasnela.

Pri javni borzi dela v Ljubljani je delo na razpolago: moškim: 7 hlapcem, 15 gozd. delavcem, 27 rudarjem-kopačem, 1 vrtnarju, 1 oblikovalcu, 1 železostrugarju, 3 kovinostrugarjem, 1 kleparju, 1 kinooperaterju, 1 lesostrugarju, 3 žagarjem, 1 mizarju, 1 avtoličarju, 2 krojačem za veliko in malo delo, 2 krojačem za konfekcijo, 3 čevljarjem za otroške čevlje, 1 čevljarju za galanterijske čevlje, 1 čevljarju za šivanje podplatov na stroj, 1 peku, 26 zidarjem, 3 pleskarjem, 14 vajencem; ženskam: 1 pletilki, 1 kuharici, 3 služkinjam, 1 postrežnici, 1 restav. kuharici za zelenjave.

Ogoljufani delavci. Ko so se sezonski delavci iz Slovenske krajine odpravljali na delo v Banat, Bačko in Srem, se je pojavil tudi neki novi »polir« iz Martjanec in je z obljubo, da preskrbi v Sremu dobro delo, nabral 27 delavcev. Vsak delavec mu je moral vnaprej plačati nekaj nad 100 Din. Ko so se pripeljali v Srem, je polir izginil in delavci so ostali v daljnji tujini sami brez sredstev in sveta. Dela niso dobili in ker niso imeli denarja, se tudi vrniti niso mogli. Nekateri so prodali vse, kar so imeli, da so si mogli kupiti živež, drugi pa so od doma prosili denar. Ka-

Politika in strokovna organizacija.

(Dalje.)

Tudi v Nemčiji so nasprotstva med strankami izredno velika, in krščanska strokovna organizacija, ki združuje pristaje različnih strank, ima velik interes na tem, da funkcionarji ne postrujejo s svojim političnim udejstvovanjem teh nasprotstev. »Je tu tudejstvo, da so velika nasprotja med tem, kar se ustvari v parlamentu na podlagi kompromisov med zahtevami strokovne organizacije. Ker so tudi poslanci iz našega pokreta v zakonodajnih zastopih, nastajajo iz tega mnoge težave. Delo naših poslancev v parlamentu vsebuje mnoge kompromise, a vedeti moramo, da so mnogokrat prisiljeni prirediti kompromisom, ki v marsikaterem pogledu interesom strokovne organizacije nasprotujejo. Ako je torej gibanje z delom poslancev v parlamentu le v preveliki

zvezi, tedaj je razumljivo, da vpliva to na svobodo in neodvisnost gibanja strokovne organizacije.«

Člankar prehaja nato na nemške razmere in kaže na nevarnosti vpliva politike na delo strokovne organizacije. Povdarja, da se je poskušalo v preteklih letih zanesti s politiko v krščansko strokovno organizacijo zmedo. »Vsem takim poskusom se moramo odločno zoperstaviti. Nihče nima pravice uporabljati strokovne organizacije kot sredstva za dosego političnih ciljev, ne da bi bil v to poklican. Jaz pa grem še dalje in pravim: Tudi noben voditelj delavske strokovne organizacije nima pravice izrabiti gibanja za dosego svojih političnih ciljev. Ni bilo malo teh političnih preprirov v gibanju v zadnjih letih in je le znamenje velike notranje sile našega pokreta, da je vse te pretresljaje tako dobro preстал.

Premočno politično ali strankarsko-politično izpostavljanje in udejstvovanje strokovničarjev, posebno tistih, ki imajo odločilnejše funkcije, ovira stro-

kovni pokret pri napredovanju in njegovih uspehih. Samoobsebi je razumljivo, da n. pr. strokovni tajnik ali kak drug funkcionar strokovne organizacije, kateri ima glavo polno političnih zadev, ne more biti z vso dušo in vsem srcem pri strokovnem delu. Dolžnost vsakega delavca v strokovni organizaciji je, da mu je na skrbi le nje napredek in dejanski dnevniki večji ali manjši uspehi. Govorimo o etosu poklica in smo prepričani, da so tisti najboljši, ki ne zanemarjajo svojega dela oziroma poklica, ampak so vsi pri njem. Kako pa moremo govoriti svojim tovarišem o veselju do poklicnega dela in dela v strokovni organizaciji, ako imamo sami v sebi »bacillus candidatus«.

Jasno, da ne gre postavljati parole: Vzdržanje od vseh političnih vprašanj na celi črti. To bi bilo napačno in bi gibanje tudi izoliralo. Toda več gledanja od strani, preizkušnja od slučaja do slučaja in pa, da se zavzame v politiki svoje stališče le tedaj, ako je s tem brezpogojno v zvezi korist in pa uspehi

strokovne organizacije, mora biti osnovna smer strokovnega gibanja.

Ako ima pokret mnogo takih mandatarjev in je tako več funkcionarjev organizacije na raznih mestih v eni ali celo več strankah, je nevarnost, da se postavi gibanje nezavestno v službo političnim strankam in njih ciljem. **Prav gledano pa gre vendar za to, da je razmerje ravno nasprotno. Ne smemo dopustiti, da bi prišlo delavsko gibanje v odvisnost od političnih strank in struj, ampak mora gibanje brez škode za splošne interese postaviti te v svojo službo. Samim sebi in gibanju, ki ga zastopamo, smo dolžni razvijati na političnem polju le toliko energije in se udejstvovati le v toliko, kolikor je brez vsakega dvoma v interesu delavskega pokreta. Ako se bomo gibal v teh mejah, mora tako naš pokret le pridobiti.**

V svojih nadaljnjih izvajanjih pravi Otte, da je strokovni tajnik ali funkcionar organizacije, ki ima kak mandat v glavnem le mandatar. V Nemčiji in v Avstriji je bilo do zadnjega drugače.

kor se doznava, je goljufivi polir že v rokah pravice.

Nezgodna pri delu. Delavcu-strojarju pri tvrdki Pollak, Zatlter Kancijanu iz Savelj, se je pri njegovem delu v tovarni pripetila nesreča. Ko je imel posla s kožami pri ogromnem valjarju, ki s težo 5000 kg stiska kožo in jo vleče iz drugega valjarja ven, se je ta valjar nenadoma in na nepojasnen način spustil zviška na Zatlterjevo levo roko. Zmečkal mu je vse prste, malo je pa manjkalo, da mu ni odtrgalo celo roko.

Kako se je razdelila vsota iz brezposelnega fonda iz leta 1927? Na podlagi ministrske odredbe je dobila Borza dela v Belgradu 660.000 Din, v Zagrebu 1.361.250 Din, v Novem Sadu 660.000, v Splitu 206.250, v Sarajevu 536.250, v Ljubljani 701.250 Din.

Centralno tajništvo delavskih zbornic izdeluje načrt za lastno glasilo. Čim bolj se delavske zbornice utrjujejo in izpopolnjujejo, tem bolj se čuti pomanjkanje lastnega glasila, v katerem bi razmotrivala vsa vprašanja, tihoča se delavskega pokreta, delavske zakonodaje in praktičnega udejstvovanja. V načrtu je, da bo izhajal časopis periodično.

300 kg težak kos železa je padel pri delu na nogo Nežmah Antonu v Mariboru in mu nogo popolnoma zmečkal. Prepeljali so ga v bolnišnico.

Zidarski oder se je podrl pri gradbi neke hiše v Novi vasi pri Viču pri Ljubljani. Izpod ruševin stavbnega odra so potegnili zidarskega pomočnika Jožefa Pavliniča in delavca Mata Hrešča. Pavlinič si je pri padcu zlomil obe nogi, Hrešč pa se je občutno poškodoval po glavi in po nogah. Oddali so jih v bolnišnico.

Letni dohodki umrlega predsednika ameriške jeklene zveze Garyja so

znašali 400.000 dolarjev ali 22.600.000 dinarjev, kar bi na mesec zneslo skoro 2 milijona dinarjev. Revček!

Dopisi.

Kočevje. Na parni žagi A. Kajfež je bila svoj čas izdana odredba, da sme vsak delavec tedensko dvakrat nesti drva domov in sicer v ponedeljek in četrtek, ako pa je na ta dan praznik, pa en dan preje. Ker ni pretekli ponedeljek obratovala žaga, so si delavci napravljali drva v torek opoldne med odmorom. Ko je to zagledal uslužbenec M. V., je začel kričati nad njimi, da ne smejo vzeti drv seboj in ako jim ni prav, naj se pritožijo pri organizaciji. Opozorjamo omenjenega gospoda, da ne zabavlja proti organizaciji in ne šikanira delavstva, sicer se bomo pomenili drugače.

Tržič. Naši nasprotniki so hoteli pod okriljem požarne brambe ustanoviti novo godbo, kar pa jim je temeljito izpodletelo. Usnjarska zadruga »Koža«, katera je bila tudi ustanovljena proti naši zadrugi »Runo«, polagoma odpušča delavstvo in bo najbrže ustavila obrat.

Za kratek čas.

Dober sin. Oče: »Še mrzle vode mi ne boste privoščili, ko bom star.« — Sin: »O, raje, kot bi vam jo grelil!«

V šoli. Učitelj: »Tomaž, pojdi k zemljevidu ter pokaži razredu, kje je Avstralija.« — Tomaž je šel in pokazal.

»Kdo je našel Avstralijo?« je vprašal učitelj drugega učenca. Ta se je pa odrezal: »Tomaž.«

Mlad odvetnik, ki ni imel nobenega posla, se je delal, kot da bi imel dela čez glavo. Ko je neki dan zopet šel od

doma, je na vrata obesil tablico z napisom: »Vrnem se v eni uri.« — Ko je prišel domov, je našel poleg onega stavka zapisano: »Čemu le?«

Sumljiva hvala. Jaka: »Gospod slikar, na razstavi so bile vaše slike edine, ki sem jih lahko gledal.« — Slikar: »Ali res? Ali so vam tako ugajale?« — Jaka: »No, seveda. Pred vsemi drugimi slikami je bilo preveč ljudi...«

Tudi vprašanje. Nekdo je bil zelo »zgovoren« in se delal učenega ter je ob neki priliki pravil, da mora obleka biti vedno primerna človeku, ki jo nosi. Oni, ki ima črne lase, mora imeti črno obleko, rjavolas rjavo itd. »Ali ne?« — »Da, že res,« mu odvrne eden navzočih, »kaj pa, če je dotični plešast?«

To je pa že preveč. Neki zagrebški trgovec je pisal svojemu dolžniku v

Ljubljano, naj mu vendar že plača. »Ali pa mi pošljite naslov enega izmed ljubljanskih advokatov, pri katerem bom vložil tožbo zoper vas.«

Za tiskovni sklad.

Za tiskovni sklad »Pravice« je darovala neimenovana oseba 150 Din. Da bi našla več posnemalcev! Tovariši iz Zagorja so na prvomajskem izletu nabrali za tiskovni sklad »Pravice« 44.50 dinarjev. — Vsem najlepša hvala. — Uprava.

Vrednost denarja. Za 100 nem. mark 1357.56 Din, za 100 lir 298.30 Din, za 1 dolar 56.70 Din, za 100 franc. frankov 222.60 Din, za 100 češkoslovaških kron 168.10 Din, za 100 šilingov 798.25 Din.

Usnjarska in čevljarska zadruga „RUNO“ r. z. z. o. z. v Tržiču

★
Izdeluje
vsakovrstne ovčje
in kozje kože, kakor tudi
barvano usnje za
površnike

★
Postrežba točna.

Cene solidne.

Vsak zaveden somišljenik je član

I. delavskega konzumnega društva v Ljubljani.

Vsaka varčna gospodinja kupuje vse pri svoji lastni zadrugi. --- Vsak dober računar more izračunati, da se kupi najceneje v našem konzumu.

Slavko Savinšek:

18

Milica. otrok bolesti.

In ne bi mu jokala na prsni. Za roko bi ga prijela in mu v oči pogledala: da bi videl njene in srečo v njih! In šla bi z njim daleč, daleč, tja pod gore tam zadaj, prav pod Kamniške planine, ki pričenjajo žareti v večerni luči. Govorila bi mu. Ah, nič ne bi govorila. Samo smejala bi se, pa ob njem bi šla in mu mimogrede božala trudno roko. Ono roko, ki Milico tako ljubi! In ko bi se srei porazgovorili, bi se vrnila oba domov.

Z zahajajočim solncem v očeh je prišla Milica domov. Oče so bili že prišli iz tovarne domov, so bili že umiti in so sedeli po večerji ob oknu ter čitali časopis. Vedno znova so pogledovali izza njega skozi okno, če že ne gre Milica domov.

Pa je prišla. Kakor dih poletnega večera je prišla.

Dober večer, atek! se je prismejljala k očetu in mu položila roko na rame. »So vesele novice v listu?«

»No, tako, ko navadno,« so ji odvrnili oče; začudeni so bili nad njenim zvonkim, veselim glasom.

»Ata, ali ni lep večer nocoj, kaj?«

Ata Ravnik ji niso odgovorili takoj. Najpreje so ji globoko v oči pogledali in šele, ko so v njih videli smeh, so počasi, a kakor oproščeni težke more, dejali:

»Lep!«

Tako sta se razumela oče in hči. Čeprav je bil v očetovem srcu vprašaj, ki mu niso znali odgovora. Toda bil je dovolj zvok Miličine besede, da niso vpraševali, ampak že v srcu občutili: nocoj je Milici lep večer, tedaj meni tudi. Malo so razumeli v časopisu pisanega, njihovi pogledi so sledili Milici in ušesa kakor prijetna godba lovila njen čisti glasek, ki ga je bila polna izba.

Že je mrak legal na mesto in predmestje. Po ulici so se podili otročaji, spuščali zmaje, metali kamenje; matere so se kregale in podile deco domov spat. Ob vratih so sloneli moški, mladi in stari, goloroki, s prekrizanimi rokami ter zabavljali čez vlado in svoje voditelje. čez majhno plačo in draginjno. Iz bližnje gostilne je hreščavo vreščal

razglašen orkestrion, semtertja se je slišal vrisk, vmes kletev ali pijana pesem. Dekleta so stala ob vogalih, se pogovarjala ter obirala mimoidoče.

To vse je gledala Milica raz okno. Gledala je, a ni videla; slišala, a ne doumela. Njene misli so bile daleč nekje, tja proti severu so hitele, odkoder je bilo prišlo pismo davi.

Tu je zajokal v njene misli otroški glasek; Milica se je sklonila čez okno, ker ji je bil glas znan. Bil je Francek, ki je jokal, njen mali varovane, nezakonsko dete. Pravkar se je čez prag prekucnil na ulico. Takoj za otrokovim je planil glas matere, zdaj delavke v tovarni:

»Jezus, Marija, Francek, ali te boli?«

A že se je pognal za njenim glasom drug glas, osoren, rezak:

»Da bi se bil vsaj ubil, nadlega nemarna!« Bil je oče mlade matere.

Milice ni strpelo na okno. Nocoj, ko je toliko veselja v njenem srcu, ko je našlo hrepenenje cilj svoj, ne sme biti žalosti v njeni bližini. Brž se je odtrgala od okna in odšla v pritličje, da potolaži otroka in mater, da pomiri razburjene duhove.

Komaj je stopila v vežo, ji je stekel Francek nasproti:

»Teta, teta Milica!«

Milica se je sklonila k dečku in ga dvignila v naročje. Otrokova mati jo je pozdravila, oče pa se je umaknil v sobo. Sedli sta na klop pred duri. Francek je ostal v Miličinem naročju in se igral z njeno vratno verižico. Mrak se je gostil, luči po ulicah so zagorele. Vendar je bilo še prezgodaj za spanje, zdaj se je dalo tako lepo pogovarjati.

Milica in mlada mati ste pričeli pogovor. O Francekovem očetu ste govorili.

»Vam kaj piše?«

»Malo, malo! Samo davkrat mi je dozdej. Denar pa pošlje vsak mesec še vedno. Čeprav neredno, ali nikoli ne pozabi. Dober je!«

»Ali Vas bo vzel?«

»Ne vem. Pa če tudi ne! Saj imam Franceka!« Mlada mati vzame otroka iz Miličinega naročja.

»Imaš rad atka, Francek?« ga vprašuje.

»Imam, ata!«

Mati ga stisne k sebi.

»Kakor on je,« tiho pripomni mati bolj sebi ko Milici. »Posebno oči so vse njegove.« Strmi otroku v oči in ga poljubi nanje.

Francek se obrne k Milici, ki ga vzame zopet v naročje. — Saj ima res lepe oči otrok! Ali je ne spominjajo onih oči, ki so ji danes napravile lep dan, prelep večer? Ali niso podobne onim, ki so jo zadnjič na veselici tako udano božale v srce? Prav tako so globoke, velike, tihe, hrepenče! Ne, ne, človek, ki ima oči kakor otrok, ne more varati!

Milica si je zdaj zaželela samote s svojimi veselimi mislimi. Poletni mrak budi hrepenenje po samoti. Zato je tiho odšla, a še preje poljubila Franceka na oči.

Ko je prišla v domače stanovanje, so bili že vsi v posteljah. Ostala je ob odprtem oknu v kuhinji, kjer ni bilo nikogar in se je zastrmela v poletno noč, ki je legla na mesto in ljudi in ulice kakor lahna perot. Tudi v njeno srce je segla z mehko, božajočo dlanjo ta lepa noč in jo je vzbudila v sanjavo misel: da bi bile zdaj tu oči, ki ji danes iz pisma govore, kako bi jih poljubovala!

Znova se je prebudilo v njej ono iz pisma. Do slednje besede je je znala na pamet. In mu je v mislih odgovarjala. Kako se mu je odzivala, na vsako željo posebej, na vsako prošnjo! In je v duhu gledala njega, kako se mu bodo svetile oči, ko bo bral!

Še enkrat je hotela pogledati v pismo in je poljubiti, predno gre spat. V torbici je, na omari. Hitro se obrne Milica od okna in hoče, da bi stopila. Tedaj jo zaboli v nogi in z drugo, tudi pohabljenjo, si ne more pomagati: omahne nazaj v okno in komaj se ujame, da ne pade na tla.

Trdo, črno, temno ji seže v srce in v misel ter ji v grlo plane in ji kri zapodi iz telesa v srce: pohabljen!

On pa jo ljubi lepo, zdravo!...

Milica se komaj privleče do postelje. Nogi ste ji težji od svinčenih, a še težje ji je srce. V njem raste v gotovost s strašno silo: on ne sluti, kako je ž njo! Sunil jo bo od sebe, ko bo zvedel!

Milica ne najde spanca. Išče rešitve, s plakačnimi rokami išče v temo in noč za rešilno, odrešilno misljo.

In ji vstane veliko, kakor iz pravljice otroku: k zdravniku! Vse poskusi! Takoj! Jutri! Predno zve on, predno jo zavrže!

Vstalo upanje raste z nočjo, raste v silno, ko se noč preljuje v jutro. Tedaj posveti celo v težke sanje Miličine, da se obraz v smehljaj razblesti:

Le upaj, upaj, Milica, da ti bo lažje!